Motion

1976/77: 1388

av herrar Svensson i Eskilstuna och Elmstedt med anledning av propositionen 1976/77:63 med förslag till lag om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

Inledning

Den proposition som nu lagts fram av regeringen om en särskild kungörandelag har i huvudsak mycket stora förtjänster från medborgarsynpunkt. Den så kallade breda ortstidningsprincipen, dvs. annonsering i samtliga dagstidningar med spridning av betydenhet inom orten, har i lämpliga fall föreslagits att obligatoriskt ersätta gamla kungörelseprinciper, vilka många gånger diskriminerat enskilda medborgare med hänsyn till deras tidningsval.

Det får samtidigt anses naturligt att annonsering i ortspress slopas i de fall ett begränsat antal sakägare anses kunna nås med direktadresserade meddelanden eller på annat sätt. Det är också naturligt att Post- och Inrikes Tidningar i regel föreslås som obligatoriskt annonsmedium. Med sin till ca 3 000 exemplar begränsade upplaga når den kretsar, som yrkesmässigt måste följa vad som händer inom kungörandeområden och offentliga registerområden. För en bredare allmänhet har den i sin nuvarande utformning däremot obetydligt intresse.

Tidningsurvalet för kungörelseannonsering

Enligt lagförslaget i propositionen (3 §) skall, om kungörande i ortstidning är föreskrivet, kungörelsen införas i alla lokala dagstidningar som har en spridning av någon betydenhet bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig. Definitionen av dagstidning är med ett undantag den i dag vedertagna. Med dagstidning förstås sålunda allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka och som har en på vardagar i huvudsak abonnerad upplaga. Avvikelsen från den gängse definitionen består i att de huvudsakligen lösnummerförsålda tidningarna (dvs. kvällspressen) utesluts från dagstidningsgruppen.

I propositionen anförs att dessa regler har utformats i anslutning till statsmakternas principiella ställningstagande år 1971 till information genom dagspressannonsering. I lagförslaget görs dock ett viktigt avsteg från dessa principer. Enligt cirkuläret till statsmyndigheterna om information genom dagspressannonsering (1971:507) skall statlig myndighet eller annat statligt organ som använder dagspressannonsering för sådan information rörande rättigheter och skyldigheter som är avsedd att nå alla medborgare annonsera i samtliga dagstidningar. Avser sådan information medborgarna i visst om-

råde skall annonseringen ske i samtliga dagstidningar, som har en spridning av någon betydenhet inom området. Enligt praxis tillämpas denna s. k. *totalitetsprincip* så att annonser skall införas i *samtliga* tidningar som sprids inom aktuellt område.

I propositionen föreslås nu vad gäller kungörelseannonseringen en inskränkning i denna princip. För att en tidning skall anses ha en "spridning av betydenhet" krävs att den sprids till minst fem procent av hushållen inom området eller till minst femtio procent av hushållen i viss kommun inom det berörda området.

Tillämpningen av totalitetsprincipen är enligt vår mening av väsentlig betydelse från demokratisk synpunkt. Ingen medborgare skall på grund av sitt val av lokal eller regional tidning diskrimineras och förmenas rätten att få del av väsentlig samhällsinformation eller information om sådana kungörelser som riktar sig till alla medborgare på orten.

Gränsdragningar i form av viss spridningsprocent är alltid godtyckliga och kan innebära sådan diskriminering av enskilda medborgare i fråga om deras tidningsval och informationsinhämtning. Ett fastställande av de föreslagna begränsningarna kan också inverka menligt på tillämpningen av totalitetsprincipen för samhällsinformationen i övrigt. Var går t. ex. gränsen mellan kungörelse om allmänna val resp. samhällsinformation om allmänna val?

Den begränsning som innebär att den i huvudsak lösnummersålda kvällspressen utesluts är inte heller acceptabel från medborgarsynpunkt. Hittills har nämnden för samhällsinformation i sina rekommendationer för stödjande kungörelseannonsering i dagspress tillämpat samma princip för kvällstidningarna som för de i huvudsak abonnerade storstadsmorgontidningarna. Denna princip innebär geografisk begränsning av lokal/regional kungörelseannonsering till utgivningsområdena och de närliggande delar där dessa tidningar kan anses fungera som ortstidningar. Även om kvällstidningarna inte är redovisande tidningar av den typ som morgontidningarna representerar är det numera många människor som läser enbart dessa.

I t. ex. Stockholms utgivningsområde har morgontidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet tillsammans 73 exemplar per 100 hushåll. Aftonbladet och Expressen har 55 exemplar per 100 hushåll i samma område inkl. s. k. dubbeltäckning. Morgontidningarnas räckvidd får anses otillräcklig för att tillgodose medborgarnas informationsbehov.

Enligt vår mening bör totalitetsprincipen tillämpas även för kungörelseannonseringen. Vi föreslår med hänsyn härtill att den i propositionen föreslagna begränsningen till tidningar med spridning till minst fem procent av hushållen utgår och att även de lösnummerförsålda tidningarna omfattas av dagstidningsdefinitionen.

Handels- och föreningsregistren

I lagförslagen gällande ekonomiska föreningar, sambruksföreningar, sparbanker, jordbrukskasserörelsen-föreningsbanken, handelsregisterlagen och aktiebolagslagen är all ortspressannonsering slopad.

Den besparing som denna ändring medför får enligt vår mening inte gå ut över medborgarnas rätt till information. Det är därför angeläget att slopandet av den fortlöpande kungörelseannonseringen kompenseras med andra insatser för att sprida kännedom om viktigare förändringar rörande dessa register. Sådana informationsinsatser kan utformas på olika sätt, t. ex. genom annonsering vid vissa tillfällen i ortspressen.

Enligt förslaget i propositionen skall NSI utforma anvisningar till myndigheterna så att kungörelsereformens syfte realiseras. NSI bör i samband därmed också ges i uppdrag att närmare utforma anvisningar rörande en kompletterande information i ortstidningarna som i viss mån kan ersätta den kungörelseannonsering som nu föreslås slopad. Därvid bör totalitetsprincipen tillämpas. Nämnden får i samband därmed också bedöma kostnaderna för denna annonsering och lämna förslag till hur dessa skall bestridas. Enligt vår mening bör kostnaderna för en sådan informativ annonsering dock täckas av statsmedel och inte belasta redan "olönsamma" registreringsavgifter.

Hemställan

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställs

att riksdagen

1. antar följande lydelse av 3 § i förslaget till Lag om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

"3 § Är kungörande i ortstidning föreskrivet, införes kungörelsen i alla lokala dagstidningar som har spridning bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig.

Med dagstidning förstås i denna paragraf allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka och som har en på vardagar i huvudsak abonnerad eller lösnummerförsåld upplaga."

2. ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande information i ortspress om kungörelser rörande handels- och föreningsregistren m. m.

Stockholm den 3 mars 1977

OLLE SVENSSON (s) i Eskilstuna

CLAES ELMSTEDT (c)

GOTAB 53386 Stockholm 1977